

ТЕМА «СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ» (ЗА «ЛИСТАМИ ДО СИНА» ВАСИЛЯ СУХОМЛІНСЬКОГО)

Складнопідрядне речення

Завдання

Розкрийте дужки, вставте пропущені букви. Накресліть схему, визначте вид складнопідрядного речення.

- Ніколи (не) забуду того дня, коли мати п.р..далам..ні першу хлібину, вип..ч..ну з нового жита.

- Пам'ятай, хто ти і зві..ки вийшов.

- Пам'ятай, як ва..кодистає..ся цей хліб.

- Хліб - це праця людс..ка, це й надія на майбутнє, совість твоя і твоїх дітей.

- (Не) забувай, що корінь наш - трудовий народ, з..мля, хліб св...ятий.

- Хто (не) знає, що таке хліб і праця, той п..р..стає бути сином свого народу.

- Хто забуває, що таке праця, піт і втома, той п..р..стає цінувати хліб.

- Кожна людина гордиться тим, що вона робит.. для людей.

- Якщо ти звикн..ш (не) звертати уваги на щос... одне, ти (не) забаром стан..ш байдужим до вс...ого.

- Так, мій сину, той, у чиему серці (не) має ідеї, поч...наснабл...жатися до твари(н,нн)ого існува(н,нн)я.

- Пам'ятай, що (за)ради ідеї люди йшли у вогонь, на ешафот, під кулі.

- Той, хто дорожить ідеєю, дорожить власною гідніс(т,тт)ю.

- Я вірю, що ти буд...ш справжн..ою людиною.

- Пам'ятай, що (не)все в жи(т,тт)і буде рівним і красивим.

- Який я радий, що тебе хв..лює все це: ідеал, мета ж..(т,тт)я, істина, краса.

- Насамп..р..д треба пам'ятати, що ід..ал..ний зовсім (не)означає гладен..кий, рівнен..кий.

- Жи(т,тт)я було(б) суціл..ним ж..воті(н,нн)ям, як(би) п..р..д людиною (не)сяяла її провідна зірка - ідеал.

- Поклика(н,нн)я – це не щос... таке, що пр..ходить до людини зовні.

- Поклика(н,нн)я – це мален..кий паросток таланту, що п..р..творює..ся в міцне, могутнє д..р..во на благодатному ґрунті прац..овитості.

- Любити можна те, чому ві(д,дд)ав уже частинку власної душі.

- Якщо хоч..ш бути справжнім спеціалістом у своїй справі, уважно стеж за новинками у галузі (радіо)фізики.

- Пам'ятай, що на (з,с)тиках наук народжуют..ся відкри(т,тт)я.

- Добивайся, щоб рука твоя була (най)важливішим інструментом, знаря(д,дд)ям майстерності.

- Я люблю свою педагогічну працю саме тому, що головне в ній - пізна(н,нн)я людини.

Подобаєт..ся людині те, у що вона вклала частинку власної душі.

- Якщо хоч..ш знайти істину, дивис.. у саму сут.. речей.

- Лише тим людина дорожит.. все своє жи(т,тт)я, що діалося їй дорогою ціною.

- (На)жаль, дехто (в,вв)ажає, що радіс...т.. нашого жи(т,тт)я, щастя бу(т,тт)я можна ві..крити лише п..р..дсвідоміс(т,тт)ю й серцями юнацтва, тіл..ки даючи (як)(най)більше матеріал..них благ.

- Праця стане потребою лише тоді, коли п..р..д людиною відкриваєт..ся радість праці.

- Думай і (про)те, яку радіст.. дасть тобі проникне(н,нн)я в таємниці пр..роди, пізна(н,нн)я (не)пізнаного.

- Мені здаєт..ся, що воля – резул..тат (само)вихова(н,нн)я.

- Я (не)можу місяця прожити, щоб (не) прочитати чого(небудь) із творів художників слова.

- Пам'ятай, що книги – (тисяч)олітня мудріс..т... людини.

Насамп..р..д (ні)коли (не)забувай, що жив..шс..р..д людей.

- Ти збагачуват..м..шся духовно лише тоді, коли щос...ві(д,дд)ават..м..ш своєму другові.

- Пам'ятай, що в наш час людина стає з кожним роком усе чутливішою до впливів навколишн..ого світу.

- Мат..рі боляче, якщо її син став поганою людиною – л..дачою, бе..душною, (слабо)віл..ною, лицемірною, (не)чесною.

- Хочет..ся, щоб ви стали гідними нашими спадкоємцями.

- Любов благородна там, де в морал..ній

пр..в'язаності однієї людини до іншої злиті в одне почу(т,тт)я і думки.

- У тому, яка людина в роди(н,нн)омужи(т,тт)і, виявляєт..ся її справжнє моральне обли(ч,чч)я.

- Коха(н,нн)я лише тоді зміцнює сім'ю, коли є ще бага(тс,ц)тво духовного жи(т,тт)я.

- Пам'ятай, що сам ти – творець... своєї долі, свого шас(т,тт)я.

- Пам'ятай, що відноше(н,нн)я до жінки є мірою морал..ності.

- Єдніс..т.. фізичної, моральної, естетичної досконалості – це і є та гармонія, про яку так багато говорят...

Складнопідрядне речення з кількома підрядними

Завдання

Розкрийте дужки, вставте пропущені букви.

Накресліть схему, визначте вид підрядності (однорідна, неоднорідна, послідовна, змішана).

- Хоч..т..ся, що(б) цей перший лист зал.. шився у тебе на все ж..(т,тт)я, що(б) ти зб..рігав його, п..р..читувава, думав над ним.

- Нехай проклятий буде той, хто хоч однією думкою, одним словом, одним вчинком своїм виявит.. зн..вагу до хліба і праці, до народу, що дав усім нам ж..(т,тт)я.

- Я гор(ж,дж)уся тим, що ти знаєш працю на (хлібо)робс..кій ниві, що ти зна..ш, як (не)ле..ко добувати хліб.

- Значит.., тобі (не)байдуже, що говорять і що думають люди, які оточують тебе.

- Завда(н,нн)я полягає (не) в тому, що(б) побачити зло і на весь голос (с,з)казати про н..ого, а в тому, що(б) подолати зло.

- Вірю, що смі(т,тт)я, яке час від часу може зустрітися тобі на жи(т,тт)євому шляху, (не)викличе в тебе (ні)смутку, (ні)розгубленості, (ні)зневіри в добро.

- Поклика(н,нн)я творит.. той, хто творит.. саму людину, - всі, хто її виховує.

- Чим далі ти буд..ш заглиблюватися думками в предмет, який ти (в,вв)ажасш своїм поклика(н,нн)ям, тим біл..шою мірою він стават..ме твоїм поклика(н,нн)ям.

- Г..роїчне у нас самих, у міл..(йо,ьо)нах простих трудівників, якій у гадці (не)мають бути г..роями і дуже зд..вувалися(б), як(би) їм сказали, що вони – г..рої.

- Якщо людина закохана в свою працю, вона прагне, щоб і в самому трудовому процесі, і в його наслі..ках було щос.. пр..красне.

- Виховуючи, я насамп..р..д пізнаю людину, розглядаю її числе(н,нн)і грані її душі, в яких затаїлося те, що вийде з людини, якщо до цих граней уміло доторкнутися і ві..шліфувати їх.

- У вихова(н,нн)і молодого поколі(н,нн)я надзвичайно важливо, як входить істина в духовний світ Людини і як Людина, яку ми виховуємо, входить у світ істини.

- Чим ва..чим буде твоє (з,с)ходже(н,нн)я кам...янистою сте..кою, чим доро..че дістан..т..ся тобі радіс..т.. праці, тим гли(б,п)ше пізна(є,ї)ш ти шас(т,тт)я жи(т,тт)я.

- Я впевнений, що багато конфліктів, часом сварок між люд..ми виникає тому, що вони (не)вміют.. к..рувати своїми почу(т,тт)ями і, ще гірше, зовсім (не) займают..ся (само)вихова(н,нн)ям почу(т,тт)ів.

- Знай, що в жи(т,тт)і нашому є речі, які ні(з)чим (не)можна порівняти й зіставити.

- Якщо людина з дитинства в..ховуєт..ся на красі, насамп..р..д на хороших кни(ш,ж)ках, якщо в неї розвиваєт..ся здатніс..т.. до п..р..живань, почу(т,тт)я зам..лува(н,нн)я, захопле(н,нн)я п..р..д красою, то навряд чи можливо, щоб вона стала бе(з,с)душною, паскудною, ро(з,с)пусною.

- Чим менше в людини кул..тури, чим бідніші її розумові, естетичні інтереси, тим частіше прокидают..ся інстинкти і дають про себе знати грубіс(т,тт)ю.

(Ні)коли (не)забувай, що поруч з тобою працює людина, в якій свої турботи, тр..воги, думки, п..р..р..жива(н,нн)я.

Пам...ятай, що в кожного народує своя св...ятиня –герої, що ві(д,дд)алижи(т,тт)я на вівтар свободи і щастя лю(д,ц)ства.

Знаю, що (най)щасливіші дні юності – це та чиста, ідеальна любов, з якою (духовно)багатим людям (не)хоч..т..ся розлучатися.

- Дружба потрібна нам (не) для того, щоб якось заповнити час, а для того, щоб утверджувати в людині насамп..р..д у собі самому добро.

- Якщо хоч..ш, щоб твоя майбутня дружина на все жи(т,тт)я залиш..лася для тебе єдиною коханою, побудуй жи(т,тт)я так, щоб духовне бага(ц, тс)тво твоєї дружини постійно зростало.

- (Най)яскравіше краса людини виявля(є,ї)т..ся тоді, коли вона займа(є,ї)т..ся улюбленою діял..ніс(т,тт)ю, що за своїм характером пі..креслює в ній щось хороше, пр..тама(н,нн)є її особистості.

- Якщо хоч..ш бути красивим, працюй самові(д,дд)ано, працюй так, щоб ти почував себе творцем, майстром, господарем в улюбленій справі.

- Ти живеш с..р..д людей, пам..ятай, що (най)вища твоя радіст.. – це радіст.., яку ти пр..ніс людям.

- Добре було(б), як(би) мудріст.. була такою, що її можна було п..р..ливати з тієї людини, яка повна нею, в ту, де її (не)ма.

- Якими(б) мудрими (не) були люди, що оточують тебе, ти (не)зумі(є,ї)ш піднятися на жодну (з,с)ходинку довгих (з,с)ходів лю(дс,ц)ької мудрості, якщо л..дарюватимеш.

- (Не)шкодуй часу на те, щоб глибоко осмислити сутність фактів, явищ, закономірностей, з якими ти маєш справу.

Безсполучникове складне речення

Завдання

Розкрийте дужки, вставте пропущені букви, виконайте повний синтаксичний розбір речення, поясніть розділові знаки між частинами БСР.

- (Не)йди на компроміс із власною совіс(т,тт)ю, тіл..ки так можна вилікувати характер.

- Джордано Бруно міг урятувати своє жи(т,тт)я, (з,с)казавши лише декіл..ка слів – я відмовляюся від своїх поглядів.

- І(л,лл)я Ільф і Євген Петров дуже влучно (с,з)казали: треба (не)боротися за чистоту, а замітати.

- Відрізняєт..ся рай від землі тіл..ки одним: там кожний займаєт..ся справою за своїм поклика(н,нн)ям.

- Установи собі правило: (що)дня, буквал..но (що)дня – і в св..ято, і в вихідний день – прочитувати і студіювати (хоч)би п'ять сторінок наукових журналів.

- (Не)вийшло з першого разу - роби заново, (не)гребуй (най)простішою чорною роботою.

- Утверджувати в собі поклика(н,нн)я - це значит.. щос.. робити, щос.. (с,з)творювати, а (не)заучувати готові істини, (не)копирсатися в своїх почу(т,тт)ях, намагаючись знайти відповіді на запита(н,нн)я: чи подобаєт..ся м..ні ця праця чи ні?

- Пропустиш роки золотого д..тинства – потім (ні)коли (не)надолуж..ш.

- Пам'ятай: кожна крапля поту, пролита в д..тинстві, варта багат..ох днів трудового напруже(н,нн)я в зрілі роки.

- Хай тобі буде ва..ко – (не)бійся.

- Інженером можна стати за п'ять років, учитися ж на людину треба все жи(т,тт)я.

- У музеї я бачив фашистс..кі плани: вони мали намір повністю знищити слов'янс..кі народи

Складне речення з різними видами зв'язку

Завдання

Розкрийте дужки, вставте пропущені букви, накресліть схему та визначте види зв'язку.

- Ми з матір'ю зна(є,ї)мо, що кожне нове поколі(н,нн)я дещо зверхн..о ставит..ся до бат..ківських повчан..: мовляв, що ви (не)мож..те бачити і розуміти все, те що бач..мо і розумі..мо ми.

- Мені було 15 років, коли я вил..тів з бат..ківс..кого гнізда – пішов учитися до (К,к)ременчуц..кого п..дагогічного інст..туту.

- Доч..ка(є,ї)мося твоїх перших студен..с..ких канікул – я познайомлю тебе з одним дідусем, який уже понад три..цять років в..рощує саджанці яблунь.

- (Най)страшніше для людини – п..р..творитися на сплячого з ро(з,с)плющеними очима: дивитися й (не)бачити, бачити і (не)думати про те, що бач..ш, добро і зло (с,з)пр..їмати байдуже, проходити спокійно

мимо зла і (не)правди.

- Якщо ти п..р..конаний, що в тебе на очах дієт..ся зло, нехай сер..це твоє кр..чить про це, борись проти зла, добивайся торжества правди.

- Зараз ти піднімаєшся на ту (з,с)ходинку духовного розв..тку, коли людина вже не пови(н,нн)а оглядатися на інших: що вони роблят.., як поведят..ся.

- Кож..н із цих героїв сказав(би): ось воно, жи(т,тт)я, за яке я пішов на смерт..

- Треба, щоб у кожній людині розгорілася її «іскра» – ось тоді й вийде справжня людина.

- Раджу тобі: читай біл..ше про людей, які досягли в..ршинилюдс..кої краси.

- Я твердо вірю: пр..йде час, коли (не)буде в нашому суспіл..стві жодної бе(з,с)тала(н,нн)ої людини, що (недо)вчилася, зн..вірилася(ж)у(т,тт)ї, у кожній

ві(д,т)криватимет..ся її світла грань.

- Я знаю людей, що закохані, здавалось(би), в (най)простішу, (не)показну працю; вони стали в цій праці поетами, художниками, досягли вершин творчості – і все це завдяки тому, що їхнє жи(т,тт)я осяяне щасливою гармонією того, що дала нам пр..рода, і того, що дало в..хова(н,нн)я.

- Шлях до радості праці (не)ле..кий, його можна порівняти з напруже(н,нн)ям волі ал..пініста; (не)дуже пр..ємно дертися (в)гору по камі(н,нн)ї і скелях, та це (не)обхідно, щоб виразити себе, утвердити свою чест.., власну гідніст..

Ти маєш рацію: душевна порожнеча поч..наєт..ся з того, що в роки ра(н,нн)..ої юності людина біл..ше заучує, ніж думає.

- Кни..ки – ок..ан, і с..р..дц..ого океану хороші кни..ки - як мален..кі, ві(д,дд)алені одне від одного острівки, зумій побувати на кожному з них.

- У тебе будуть діти, пам'ятай: від того, як мала дитина ставит..ся до птахів, квітів, дерев, залежит.. її морал.., її ставле(н,нн)я до людей.

- Як(би) кожний зміг робити, що йому заманет..ся, суспіл..ство п..р..творилося на бож..віл..ню, і людині страшно було(б) вийти на вулицю.

- Я був у (Б,б)ухенвальді - тепер тут (музей) пам'ятник жертвам фашизму, а в роки війни тут був один із (най)жахливіших таборів смерті.

- У коханій людині я залишаю частинку власної душі, красу, духовну пр..вабливість своєї душі вона ві(д,дд)ає мені, разом ми (с,з)творюємо таке бага(ц,тс)тво, яке (в)друге (с,з)творити (не)можливо.

- Той, у кого порожня душа, (не)може бути справжнім другом, він (не)ві(д,т)чуває людяності в дружбі.

- Якщо людину (не)вчити ні доброго, ні поганого, вона (не)стане Людиною; щоб жива істота, яка народилася від людини, стала Людиною, треба вчити її тільки доброго.